

SAGAN OM GUSTAFVAS OCH GUNNARS HEMLIGHET

***Fotot är taget av Helsingborgsfotografen Nelly Gunnarsson
Barnen på bilden har inget att göra med sagans Gunnar och Gustafva.***

Det är en tidig sommarmorgon 1918. Gunnar vaknar i sin utdragssäng av att hans far rufsar honom i håret.

Det är dags för både Gunnar och hans far att gå till Fredriksdal för att arbeta på åkrarna. Försiktigt drar Gunnar av sig täcket utan att väcka sin lillebror Anton. De sover alltid tillsammans i mors gamla utdragssoffa.

Gunnars mor är redan i Fredriksdals stall och morgonmjölkar korna.

Mor och far är statare på Fredriksdal. Det betyder att de hjälper till med mjölkning och jordbruk. De bor i en liten bostad på Filbornavägen med sina fem barn. De är fattiga.

Gunnar har sommarlov från skolan men måste hjälpa far varje dag med att arbeta på åkern.

Gunnar är 8 år gammal.

Nu rusar han upp och tar på sig sina svarta kortbyxor, sin skjorta och sin kepsamössa.

Han går barfota nu på sommaren. Det är bra för familjen har inte råd med skor till alla barn.

I köket har mor ställt en kanna mjölk och några kokta ägg till frukost. Hon har fått ta med sig hem några ägg och lite mjölk från stallet.

FREDRIKSDAL
MUSEER OCH TRÄDGÅRDAR

Gunnar häller upp mjölk i sin mugg och skalar ett ägg. Hans far dricker kaffe kokt på rostad råg. Det riktiga kaffet är svårt att få tag i nu när det är krig i världen.

Snart är Gunnar och hans far på väg till arrendatorn på Fredriksdal. Han hyr mark för att kunna odla säd och grönsaker. Idag ska statarna gallra betor.

När de kommit nästan ända fram kommer Gunnars far på att de glömt matsäcken på köksbordet.

- **Gunnar, du får springa det fortaste du kan och hämta matsäcken. Skynda dig så du inte kommer försent till arbetet!**
- **Ja, far! Säger Gunnar och börjar springa tillbaka.**

Samtidigt som Gunnar springer hem igen vaknar en 8-årig flicka i sin säng.

Hon heter Gustafva och är dotter till arrendatorn som Gunnar och hans far arbetar för.

Hon sover själv i sin säng men hennes två systrar delar sovrum alldeles bredvid Gustafvas rum. Gustafvas lakan och täcke doftar rent och nytvättat. Hushållerskan har tvättat allt och manglat lakanen.

Gustafva tittar ut genom fönstret i sitt sovrum. Solen lyser och det ser ut att bli en fin sommardag. Men idag ska hon, hennes två systrar och mor fara till Helsingborg.

De ska ta spårvagnen ner till stan för att besöka familjens sömmerska. Flickorna ska få nya sommarklänningar uppsydda. Nu ska de ner till sömmerskan så hon får ta mått på dem.

Hon vill inte åka till sömmerskan. Hon vill gå ut i solen. Gustafva vet att hon alltid måste lyda mor och far, men idag känner hon bara för att rymma ut i sin blåa klänning och göra vad hon vill.

Hon häller upp vatten i tvättfatet och tar tvålen som doftar så gott. Därnere i köket har hushållerskan kokt varm chokladmjölk och hållt upp i hennes vackra kopp.

När Gustafva fått på sig kläderna kikar hon ut genom fönstret.

Då ser hon Gunnar, statarpojken, som kommer springande utanför. Plötsligt får hon en sådan lust att träffa honom. Hon smyger nerför trappan och kikar in i köket. Ingen där!

Gustafva öppnar försiktigt ytterdörren och smyger ut.

Då ser hon Gunnar som springer förbi. Han tappar något i gruset. Hon glömmer att hon är en fin flicka som inte får springa och rusar fram för att se vad det är. En tvåöring!

- **Vänta! Ropar hon efter Gunnar. Ni tappade den här!**
Gunnar vänder sig om och han ser så glad ut när hans blick möter hennes.
Han går fram till henne och sträcker fram sin smutsiga handflata.
- **Tack fröken. Jag fick den som grindslant när jag öppnade stora grinden igår.**
Han bockar djupt!
- **Var så god! Säger Gustafva och lägger slanten i hans hand.**
- **Jag vet att fröken heter Gustafva säger Gunnar.**
- **Jag vet att du heter Gunnar, säger Gustafva. Du får säga Gustafva till mig.**
Kan inte du visa mig hur man klättrar i träd? Jag längtar efter att få prova.

Då tar Gunnar hennes hand i sin. De smyger bort till stora körsbärsträdet.

- ***Gustafva måste sätta sina skor nedanför trädet, säger Gunnar. Annars kan hon halka när hon klättrar.***

Han visar henne hur hon ska sätta sina fötter och hålla i sig när hon klättrar.

Det går långsamt, för Gustafva har aldrig fått lov att klättra i träd. I mitten av trädet finns en bred sittplats som gjord för två vänner. Där sätter de sig och pustar. De ser ut över Fredriksdal och pratar som två gamla vänner. De vet att de inte får lov att leka med varandra för de vuxna, för Gustafva är rik och Gunnar är fattig.

De träffas fortsättningsvis i smyg varje söndag när Gunnar är ledig. De blir bästa vänner.

Nu är sagan slut. Men nu kan du leka vidare med Gunnars och Gustafvas leksaker. Du får prova deras kläder och ligga i deras sängar.

Ha det så roligt!

SAGAN ÄR PÅHITTAD OCH SKRIVEN AV KULTURPEDAGOG ÅSA HÄSSLEKVIST PÅ FREDRIKSDAL MUSEER OCH TRÄDGÅRDAR. DET HISTORISKA SAMMANHANGET STÄMMER MED HUR DET KUNDE VARA PÅ FREDRIKSDAL 1918.

